

İÇİNDEKİLER

Önsöz / 11

SİLİVRİ'Yİ TANIYALIM

Kısaca Silivri / 15

Silivri'nin Tarihçesi / 20

Silivri'de Nereleri Gezelim Görelim? / 30

Eski Silivri'den Bazı İlginç Kişiler, Yapılar, Mekânlar
(19. Yüzyıl - 20. Yüzyıl Başları) / 70

Silivri Parası / 79

Silivri Yoğurdu / 81

Silivri Ağzı / 85

SELYMBRİA/SİLİVRİ TARİHİ YAZILARI

Atinalı Komutan Alkibiades Silivri'de / 89

Spor Hekimliğinin Babası: Selymbrialı Herodikos / 92

Silivri'ye Teğet Geçen Tarihi Bir Kişilik: Friedrich Barbarossa / 94

Haçlı Şövalye Geoffroi de Villehardouin'in Anılarında Silivri / 98

Niketas Khoniates'in *Historia*'sında Silivri / 101

Umberto Eco'nun Tarihsel-Fantastik Macera Romanı *Baudolino*'da
Silivri / 104

Baudolino'da Silivri'nin Sütun Üstünde Yaşayan Keşişi (Stilit) / 106

Muhteris, Maceraperest, Entrikacı Bir Bizans Siyasetçisi:

Aleksios Apokaukos / 109

Silivri'den Gelin Alan Osmanlı Sultanı: Orhan Gazi / 113

Âlim Silivri Piskoposu İoannes Khortasmenos / 117

Halil İnalçık'tan Kısacık Silivri / 118

- Silivri’de Yatan Ünlü Osmanlı Sadrazamı:
Piri Mehmet Paşa ve Bedduaları / 119
- Silivri’de Müderrislik Yapan “Şairler Sultanı”: Baki / 123
- Adları Bilinmeyen Ama Tarihe Geçmiş İki Silivri Kadısı / 125
- Silivri’de Karaya Çıkan ve Çıkamayan Baba-Oğul İki Sultan:
II. Mahmud-Abdülaziz / 127
- Selimpaşa’ya Adı Verilen Selim Paşa Kimdir? / 128
- Mustafa Reşid Paşa’nın ve Abdülmecid’in Doktoru
Selimpaşalı Sarandi(s) Arhiyeni / 131
- Epivates’in (Selimpaşa) Koruyucu Azizesi Paraskeva / 136
- Silivri’de Doğan Bir 20. Yüzyıl Azizi: Aziz Nektarios / 142
- Silivri’yi Sevemeyen Bir Divan Şairi: Keçecizade İzzet Molla / 146
- Eniştesi Sultan Abdülaziz’in İntikamını Alan Çerkes Hasan / 149
- Alipaşa’ya Adı Verilen Ali Paşa Kimdir? / 154
- Balkan Savaşı’nda Silivri’nin Bulgar İşgali (Silivrili Rum
Kalçaoğlu Ailesi Tanıklığında) / 156
- Bulgar Bilim ve Siyaset Adamı Bogdan Filov’un Günlüğünden
Silivri / 162
- Yunanca çevirmen ve araştırmacı Ari Çokona’dan Silivri / 165

SİLİVRİ’Yİ ZİYARET EDEN BAZI SEYYAHLAR

- Silivri Sahilinde Korsanlarca Kaçırılmasına Ramak Kalan Genç
Baron W. Wratistaw / 169
- Evliya Çelebi (1651’de Silivri’den Geçen Ünlü Türk Seyyah) / 172
- 1767’de Silivri’den Geçen, Anıları Dilimize Çevrilmediği İçin Pek
Bilinmeyen Alman Arazi Mühendisi C. Niebuhr / 174
- 1854’te Silivri’yi Ziyaret Eden Fransız Seyyah M. Eugene Jouve / 176

19.-20. YÜZYILDA SİLİVRİ'DE DOĞAN YA DA SİLİVRİ'YLE İLGİLİ KİŞİLER

Kuvvacı Dr. Albay Aziz Göksel / 181

Hayrettin Belli (Hukukçu, Kurtuluş Savaşı Silivri Direnişçisi) / 185

Mihri Belli (İktisatçı, Sol Siyasetin Önemli Adı) / 190

Vasilaki Efendi (Kemençeci, Besteci) / 192

Aleko Bacanos (Kemençeci, Besteci) / 194

Yorgo Bacanos (Udi, Besteci) / 196

Kristin Saleri (Eserleri Devlet Resim ve Heykel Müzesi Koleksiyonlarına Girmiş Tek Çağdaş Ermeni Ressam) / 198

Dr. Rupen Sevag Çilingiryan: 30 Yaşında Ölen Silivri Bir Ermeni'nin Acıklı Yaşam Öyküsü / 201

Oğuz Aral (Karikatürist) / 204

Kemal Tufan (Heykel Sanatçısı) / 206

Silivri'nin Çelik Gülersoy'u: Dr. Cemal Kozanoğlu / 207

DİĞER YAZILAR

Osmanlıca Yazımın Zorluğu Üzerine Anekdot: Silistre-Silivri / 213
Silivri'den İlginç Bir Sözlü Tarih Örneği:

Yahudi Genç Kızın Mezar Yazıtı / 215

Bir Zamanlar Silivri ve Balıkları (Yazar, Çocukluk ve İlk Gençliğindeki 5.000 Nüfuslu "Eski" Silivri'den, Kasabanın 50-60 Yıl Öncesinden Anılarını Okurla Paylaşıyor) / 217

Prof. Dr. Semavi Eyice'den Sonsöz / 223

Kemal Kozanoğlu / Biyografi / 224

ÖNSÖZ

Kasabayla ilgili ilk kitabın yazarı olan babam Dr. Cemal Kozanoğlu'nun izinden giderek sizlere Selymbria/Selibria/Selivriya/Silivri'nin Antik Yunan yerleşiminden, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet döneminden kesitler sundum. Bir zamanlar hiç de az olmayan tarihi eserlerinden kalanları, yani yıkımlardan kurtulmuşları anlatırken kurtulamamış olanları da unutmadım. Bu çokkültürlü kentte eskiden yaşamış üç büyük dinden ve çeşitli milletlerden insanları, uzun tarihi boyunca buradan geçenleri, -burada doğan, doğmayıp da burada bulunmuş olan- önemli kişileri sizlere tanıtmaya çalıştım. Yazılarımda kimi yerde sanat tarihçisi, kimi yerde arkeolog, bazen de turist rehberi gibi konuştum; çünkü ilk ikisinin eğitimini almıştım ve üçüncüsü de mesleğim olmuştu.

Kitabımın sizleri bilgilendirmesi ve Silivri'yi bu haliyle de sevmeniz dileğiyle!

Kemal Kozanoğlu, 2023

KISACA SİLİVRİ

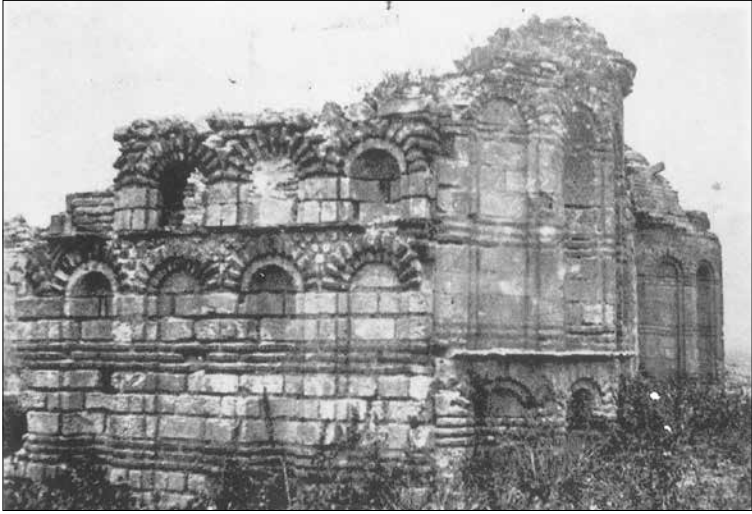
Trakya'nın güneydoğu ucunda, Çatalca yarımadasının güneybatısında, kuzey Marmara kıyısında kurulan Silivri, tarihin birçok döneminde önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Önemi coğrafi konumuna (Avrupa'dan Asya'ya -ya da tersine- geçiş bölgesinde bulunmasına), ılımlı iklimine, doğal limanına, Antikçağ'da yapılıp Ortaçağ'da genişletilmiş kalesine ve tabii ki verimli topraklarına borçludur.

Balkanlardan gelenler ilk kez Silivri'de Marmara denizini görürler.

İstanbul'un en batıda kalan ilçesidir Silivri. Tekirdağ/Çorlu ve Çerkezköy'le komşu olan ilçenin Marmara Denizi'nde 45 kilometrelik kıyısı bulunur. İlçe İstanbul'un 67 kilometre batısındadır. Doğusunda İstanbul'un Çatalca ve Büyükçekmece ilçeleriyle komşudur. Sınırları içinde 35 mahalle barındırır. (Bunların 13'ü eskiden köydü.) Yüzölçümü 860 kilometrekaredir. İlçe nüfusu 209.014'dir (2022). Erkek nüfusu 118.642 (%56,76), kadın nüfusu ise 90.372'dir (%43,24).

Yöre, Akdeniz iklimi ile kara iklimi arasında bir geçiş özelliği gösterir: Yazlar sıcak ve kurak geçerken, kışlar Akdeniz iklimine göre daha serttir. Yağışlar sonbaharda başlar, kışın sürer. Yazın ortasında ve sonbaharda birden bastırabilen yağmur sele neden olabilir. Kar genelde şubatta yağar, birkaç günde erir.

Bitki örtüsünde ağaçsızlık ve step görünümü hâkimdir. Genelde az eğimli, hafif dalgalı düzlükler ve yüksekliği 60 metreyi geçmeyen tepeler mevcuttur. Kuzeye, Karadeniz'e

Apokaukos Kilisesi / Eski Fatih Camisi

Apokaukos Kilisesi (sonradan Fatih Camisi)
(1912/13'te Bulgarlar tarafından çekilmiş fotoğraf)

SİLİVRİ PARASI

MÖ 7. yüzyılda eski bir Trak kalesi üzerinde Yunanlı (Megaralı) göçmenlerce kurulmuş olan Selymbria antik kenti MÖ 5. yüzyılda kendi gümüş parasını basıyordu. Silivri'deki sikke basımı iki -oldukça kısa süreli- basım evresinde gerçekleşti:

Birinci evre yaklaşık MÖ 492/490 ile 473/470 arasında,

İkinci evre yaklaşık MÖ 425/420 ile 411/410 arasındadır.

Her iki evrede de Silivri, az sayıda seriler halinde küçük gümüş sikkeler bastı. Bu paraların ön yüzünde “duran horoz”, arka yüzde önceleri “oyma dörtgen” (quadratum incusum) ve ikinci basım evresindeyse “buğday başağı” yer almaktaydı. Arka yüzde görülen SA (ΣA) ve Lİ (ΛY) kısaltması kentin adını simgeler: Salymbria/Selymbria.

Silivri'nin ünlü “horozlu para”sının (MÖ 420-410) güzel bir örneği, Berlin Devlet Müzeleri Nüvizmatik Bölümü'nde.

SİLİVRİ'Yİ SEVEMEYEN BİR DİVAN ŞAİRİ: KEÇECİZADE İZZET MOLLA

1786'da İstanbul'da doğan ulemadan, devlet adamı ve şair Keçecizade İzzet Molla, 1828 yılında sürgün gittiği Sivas'ta 1829 yılında öldü. Anadolu ve Rumeli kazaskerliği yapan Keçecizade Salih Efendi'nin oğlu, Tanzimat döneminin en önde gelen devlet adamlarından Sadrazam Keçecizade Fuat Paşa'nın babasıdır.

Divan şiirinin 19. yüzyıldaki son temsilcilerindendi. II. Mahmud'un üzerinde özel nüfuzu olan dostu Halet Efendi sayesinde, Galata Kadılığı'na getirildi. Bir süre sonra gözden düşüp idam ettirilen Halet Efendi'nin aleyhine dönmedi. Bunun üzerine 28 Şubat 1823'te tüm ilim unvanları elinden alındı ve mansıbı kaldırılmadan Keşan'a sürgüne gönderildi. Bu sürgün, Divan edebiyatının son güzel eserlerinden biri olan *Mihnet-Keşan*'ın yazılmasına vesile oldu.

Sürgündeyken sadrazam Galip Mehmet Paşa'ya sunduğu kaside çok beğenilince 24 Şubat 1824'te affedildi. 1825'te Mekke, 1826'da İs-

Keçecizade İzzet Molla

“SİLİVRİ’NİN ÇELİK GÜLETSOY’U”: DR. CEMAL KOZANOĞLU (Kahramanmaraş 1926 - İstanbul 2001)

Bu satırların yazarının babası olan Dr. Cemal Kozanoğlu, Silivri’nin sevilen hekimi ve bir eğitim gönüllüsü, yardım/dayanışma dernekleri kurucusu, tarih araştırmacısı ve tarihi eser koruyucusuydu. 1994’te Silivri Belediyesi onun *Her Yönüyle Silivri* kitabını yayımladı. Aynı yıl ilçe merkezindeki bir caddeye adı verildi. Ölümünden kısa bir süre önce 2000 yılında, bölgemizden Selanik’e Mübadele’yle giden Rumların yoğunlukla yaşadığı Nea Epivati (Yeni Epivati/Selimpasha), Pereia ve Aya Triada Belediyeler Birliği tarafından “Fahri Hemşerilik Berati”yla onurlandırıldı.

Dr. Cemal Kozanoğlu

Aralık 2021’de, ölümünün yirminci yılında, Silivri Belediyesi yaptırdığı bir sağlık ocağına adını verdi. 17 Şubat 2022’de 21. ölüm gününde Belediye’nin düzenlediği bir etkinlikle anıldı; yeni basımı yapılan Silivri kitabı katılanlara dağıtıldı. O günün anısını yaşatmak için Belediye’nin hazırladığı panodan Dr. Cemal Kozanoğlu’nun yaşamöyküsünü kitabımıza aldık.

Dr. Cemal Kozanoğlu Kimdir?

1926 yılında Kahramanmaraş’ta doğdu. Baba adı Ali Kemal, anne adı Hatice’dir. İlk ve ortaokulu Maraş’ta, liseyi Ma-